

MAAKUNNALLISESTI ARVOKKAAT KULTTUURIYMPÄRISTÖT UDELLAMAALLA

Lähde

Missä maat on mainiommat- Uudenmaan kulttuuriympäristöt

Uudenmaan liitto 2012

235 Bromarvin ja Tenholan kulttuurimaisema

Bromarvin ja Tenholan kulttuurimaisema on syntynyt syvälle sisämaahan kurottuvien kapeiden lahtien ympärille, ja sen keskiössä on II Salpausselkää seuraileva Tenholan ja Bromarvin välinen maantie. Monet nykyiset pellot ovat rautakaudella ja keskiajalla olleet veden peitossa ja muodostaneet sisäsaariston laajoine vesireitteineen. Korkeimmilta kohdilta, entisten vesireittien varsilta, on löydetty lukuisia pronssikautisia hautaröykkiöitä. Seudun pohjoisosat ovat muinaisjäännöslöytöjen perusteella olleet rautakautisen asutuksen keskeistä aluetta, ja varhaisin keskiaikainen asutus on sijoittunut samoille alueille. Viljavimmat maat Bonäsinjärven ympäristössä ovat olleet viljelyksessä 1300-1400-luvuilta. Seudun kylistä, kartanoista ja tiloista useat on tunnettu jo 1300-1400-luvulta, ja rakennuskantaa on monin paikoin säilynyt 1700- ja 1800-luvuilta. Kartanoista parhaiten säilyneitä ovat Lindön, Prästkullan ja Riilahden kartanot. Pitkistä kulttuurivaikutteista kertovat myös seudun lukuisat lehtipuukujanteet. Bromarvin ja Tenholan kirkonkylät ovat syntyneet merenlahtien rajamille kannaksille, vesiliikenteen solmukohtiin. Nykyään peltojen ympäröimän Tenholan nauhamaisesti maantien varteen sijoittunut rakennuskanta on 1400-luvulta periytyvää harmaakivikirkkoa lukuun ottamatta lähinnä 1900-luvulta sisältäen mm. kansakoulun, kotiseutumuseon, nuorisoseurantalons ja meijerin. II Salpausselän harjumaisemiin sijoittuvassa Bromarvin kirkonkylässä on monipuolista vanhaa rakennuskantaa ja varhaista loma-asutusta: kirkko ympäristöineen, pitäjänmakasiini, terveysasema, kotiseutumuseo, kansakoulu, liikerakennuksia, huviloita ja täysihoitoloita ja seuratalo. Tenholan pohjoispuolella sijaitsee 1700-luvulla Kosken ruukin tarpeisiin rakennettu Kullan masuuni.

